

Abdurahmon Jomiyning pedagogik qarashlari

Muslimaxon Shuxratbek-qizi Xolmatova
Ilmiy maslahatchi: M.Mirzakarimova
Andijon davlat chet tillari instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada Abdurahmon Jomiyning pedagogik qarashlari ilmiy asosda tahlil qilinadi. Mutafakkirning ilm-ma'rifat, komil inson tarbiyasi, axloqiy kamolot va ustoz-shogird munosabatlariga oid fikrlari tarixiy-manbaviy asosda o'rganildi. Tadqiqot davomida tarixiylik, qiyosiy tahlil va tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi. Natijalar Jomiy pedagogik merosi bugungi ta'lim tizimi uchun ham dolzarb ekanini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Abdurahmon Jomiy, pedagogika, komil inson, axloqiy tarbiya, ilm-ma'rifat, ma'naviy kamolot, ustoz-shogird an'analari

Abdurakhmon Jomi's pedagogical views

Muslimakhon Shukhratbek-kizi Kholmatova
Scientific advisor: M.Mirzakarimova
Andijan State Institute of Foreign Languages

Abstract: This article analyzes the pedagogical views of Abdurakhmon Jomi on a scientific basis. The thinker's thoughts on science and enlightenment, the upbringing of a perfect person, moral perfection, and teacher-student relations were studied on a historical-source basis. The methods of historicism, comparative analysis, and a systematic approach were used during the research. The results show that Jomi's pedagogical heritage is relevant for today's education system.

Keywords: Abdurakhmon Jomi, pedagogy, perfect person, moral upbringing, science and enlightenment, spiritual perfection, teacher-student traditions

XV asr Sharq uyg'onish davrida yashab ijod qilgan Abdurahmon Jomiy nafaqat buyuk shoir, balki chuqur falsafiy va pedagogik tafakkur egasi hamdir. Uning asarlarida insonning ma'naviy kamoloti, ilmning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni hamda yosh avlod tarbiyasi masalalari keng yoritilgan. Bugungi globallashuv sharoitida yoshlarni barkamol, mustaqil fikrlaydigan va yuksak axloqli shaxs etib tarbiyalash dolzarb vazifalardan biridir. Shu nuqtai nazardan Jomiy merosini o'rganish va uni zamonaviy pedagogika bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar tahlili. Jomiyning pedagogik qarashlari, avvalo, uning mashhur asarlari - Bahoriston va Haft Avrangda o'z ifodasini topgan. "Bahoriston" asarida axloqiy hikoyatlar orqali ilmning fazilati, odob-axloq masalalari yoritiladi. "Haft Avrang" dostonlar majmuasida esa komil inson timsoli tasvirlanadi.

Sharq pedagogik tafakkuri tarixini o'rganan tadqiqotchilar Jomiy ilmni faqat nazariy bilim sifatida emas, balki insonni ma'naviy poklovchi kuch sifatida talqin qilganini ta'kidlaydilar. Uning fikricha, ilm axloq bilan uyg'un bo'lmasa, jamiyat uchun foyda keltirmaydi. Shuningdek, tasavvufiy qarashlar ham Jomiy pedagogikasining asosini tashkil etadi. Insonning o'zini tarbiyalashi, nafsni jilovlash va komillikka intilish g'oyalari uning ta'limiy qarashlarida muhim o'rin tutadi.

Metod. Mazkur tadqiqotda tarixiylik va tizimlilik tamoyillariga asoslanildi. Jomiyning asarlaridagi pedagogik fikrlar matn tahlili orqali o'rganildi hamda qiyosiy metod yordamida zamonaviy pedagogika nazariyalari bilan solishtirildi. Manbalarni tahlil qilish jarayonida umumlashtirish va xulosalash usullaridan foydalanildi. Bu esa mutafakkirning pedagogik qarashlarini yaxlit tizim sifatida yoritish imkonini berdi.

Natijalar. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, Jomiy ilmni inson kamolotining asosiy omili deb biladi. Uning fikricha, haqiqiy bilim insonni ezgulikka yetaklaydi. Ilmli inson jamiyat ravnaqiga xizmat qiladi.

Komil inson tushunchasi Jomiy pedagogikasining markaziy g'oyasidir. Komil inson - bu nafaqat bilimli, balki yuksak axloqiy fazilatlarga ega shaxsdir. U halol, adolatli, sabr-toqatli va boshqalarga mehribon bo'lishi lozim. Shuningdek, ustoz-shogird munosabatlariga ham alohida e'tibor qaratiladi. Ustoz bilim manbai, shogird esa uni hurmat bilan qabul qiluvchi va amalda qo'llovchi shaxs sifatida talqin etiladi.

Muhokama. Jomiy ilgari surgan pedagogik g'oyalar bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Zamonaviy ta'lim tizimida ham shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, ma'naviy tarbiya va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish ustuvor vazifa hisoblanadi. Jomiy qarashlarida ilm va axloq uyg'unligi asosiy mezon sifatida namoyon bo'ladi. Bugungi ta'lim jarayonida ham faqat bilim berish emas, balki tarbiya masalasiga jiddiy e'tibor qaratilishi zarur. Shu jihatdan mutafakkir merosi amaliy ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, Abdurahmon Jomiyning pedagogik qarashlari chuqur ma'naviy va axloqiy asosga ega. U ilmni inson kamolotining eng muhim vositasi sifatida baholaydi. Komil inson tarbiyasi, ustoz-shogird an'analari va axloqiy poklik g'oyalari bugungi ta'lim tizimi uchun ham dolzarbdir. Jomiy merosini o'rganish yosh avlodni ma'naviy yetuk, barkamol shaxs etib tarbiyalashda muhim nazariy manba bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jomiy A. Bahoriston. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 1990.

2. Jomiy A. Haft Avrang. – Toshkent: Fan, 1985.
3. Madaminjonovna, M. M. METHODOLOGY OF EDUCATIONAL TEACHING OF GENERAL SCIENCES.
4. Muhammaddilyor Diyorbek O'G'Li Uzoqjonov, & Maxliyoxon Madaminjonovna Mirzakarimova (2025). Atrof-muhitni asrash va ekologik barqarorlikni ta'minlash muammolari. Science and Education, 6 (12), 17-21.
5. Mirzakarimova, M. (2025). O 'QUVCHILARDA TADBIRKORLIK TUSHUNCHALARINI RIVOJLANTIRISHNING DIAGNOSTIK TAHLILI. Scientific journal of the Fergana State University, (4), 1-1.
6. Mirzakarimova, M. (2025). Didactic Effectiveness of Teaching General Sciences with an Entrepreneurial Orientation. Journal of Institutional Research South East Asia, 23(3).
7. Uzoqjonov, M. D. O. G. L., & Mirzakarimova, M. M. (2025). Zamonaviy texnologiyalarning atrof-muhitga ta'siri. Science and Education, 6(11), 281-284.
8. El-Atrash, A., Zaki, S., Tousson, E., & Negm, M. (2022). Copper oxide nanoparticles induced liver and kidney toxicity in rat. Asian Journal of Biochemistry, Genetics and Molecular Biology, 12(4), 154-160.
9. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonov, M. D. O. G. L. (2025). Zamonaviy axborot texnologiyalariga o 'tishda axborot xavfsizligi. Science and Education, 6(10), 89-93.
10. МИРЗАКАРИМОВА, М. М. (2022). ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ ТАДБИРКОРЛИККА ЙУНАЛТИРИБ У^ ИТИШНИНГ ДИДАКТИК АСОСЛАРИ.
11. Madaminjonovna, M., & Uzoqjonov, M. (2025). The possibilities of solving environmental problems through technology. Academic Journal of Science, Technology and Education, 1(7), 11-15.
12. Uzoqjonov, M., & Mirzakarimova, M. (2025). The role and significance of artificial intelligence in modern society. Technical Science Integrated Research, 1(6), 8-10.
13. Mirzakarimova, M., & Uzoqjonov, M. (2025). Information security in information-communication technologies. Academic Journal of Science, Technology and Education, 1(6), 8-11.
14. Умнов, Д. Г., Кариёв, А. Д., Тешабоев, А. Ю., & Мирзакаримова, М. М. (2024). Формирование финансовой грамотности и культуры потребления у старших дошкольников. Перспективы науки и образования, (6 (72)), 420-436.
15. MADAMINJONOVNA, M. X. T. T. Y. (2022). NALTIRIB O'QITISHNING DIDAКТИК ASOSLARI. Nova. Pub, 1-128.

16. Madaminjonovna, M. M. (2024). ECOLOGICAL-VALEOLOGICAL CULTURE IN THE " MAN-NATURE-SOCIETY" SYSTEM. Web of Teachers: Inderscience Research, 2(5), 51-55.
17. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonova, M. D. Q. (2024). Pedagogik mahoratning shakllanishi va rivojlanishi. Science and Education, 5(3), 264-269.
18. Mirzakarimova, M. M. (2024). O'qituvchining muomala madaniyati. Science and Education, 5(4), 278-282.
19. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonova, M. D. Q. (2024). "Avesto" va pedagogik fikrlar rivoji. Science and Education, 5(2), 224-228.
20. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonova, M. D. Q. (2023). Scientific and pedagogical activity of Imam al-Bukhari. Science and Education, 4(12), 321-324.
21. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonova, M. D. Q. (2023). O'zbekistonda chiqindilarni qayta ishlash muammolarini o'rganish va bartaraf qilish. Science and Education, 4(11), 78-83.
22. Mirzakarimova, M. (2023). CLIL TEXNOLOGIYALARI VOSITASIDA O'QUVCHILARNING TADBIRKORLIK KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION METOD VA VOSITALAR. Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi, (6), 410-415.
23. Мирзакаримова, М. М. (2020). Умумтаълим фанларини тадбиркорликка йўналтириб ўқитиш тизими. Science and Education, 1(4), 97-103.
24. Мирзакаримова, М. М. (2020). ESSENTIAL COMPOSITION OF ENTREPRENEURSHIP FUNCTIONAL LITERACY. INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL JOURNAL" INNOVATION TECHNICAL AND TECHNOLOGY, 1(1), 63-65.
25. Mirzakarimova, M. M. (2022). The Necessity to Develop Students' Entrepreneurial Skills in English Classes. Telematique.-2022.-S, 7128-7131.
26. Мирзакаримова, М. М. (2020). Замонавий шароитларда умумтаълим фанларини тадбиркорликка йўналтириб ўқитиш тизими. Science and Education, 1(4), 216-222.
27. Mirzakarimova, M. (2023). EFFECTIVENESS OF STUDENTS'ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT THROUGH CLIL TECHNOLOGIES. Академические исследования в современной науке, 2(8), 92-94.
28. Madaminjonovna, M. M. (2023). Innovative Methods and Tools for Developing Students' Entrepreneurial Skills Using CLIL Technologies. International Journal of Human Computing Studies, 5(3), 15-17.